

Ett historiskt omställningspaket

Publicerad 24 mars 2022

Utbildningsminister Anna Ekström och arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark, debattartikel, Svenska Dagbladet, den 18 mars 2022

Den svenska industrin var avgörande i bygget av vårt välfärdssamhälle. Lika avgörande är industrin nu, när vi ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Överallt i Sverige skapas nya gröna jobb, från stålfabriker som ställer om till att tillverka stål utan kol till batterifabriker och elmotorer. Jobb som stärker svensk konkurrenskraft och ger mer resurser till välfärden. För att fler ska kunna ta de gröna jobben har regeringen nu fattat beslut om ett historiskt omställningspaket som ska ge alla som jobbar möjligheten att kunna ställa om, vidareutbilda sig och utvecklas under ett helt yrkesliv.

Allt fler jobb kräver utbildning. Industrin skriker efter arbetskraft med rätt utbildning. Samtidigt har inte alla möjligheten att skaffa sig de kunskaper som man behöver. Undersköterskan som jobbar deltid eller restaurangbiträdet som har en tillfällig anställning har få möjligheter till kompetensutveckling inom eller utanför jobbet. För en industriarbetare, med familj och fasta utgifter har tröskeln oftast varit allt för hög för att kunna ställa om mitt i livet. Att gå ner i arbetstid för att studera har inte varit en verklig möjlighet för den som har bolån, hyra och andra fasta omkostnader.

Därför har regeringen efter förslag från fack och arbetsgivare tagit fram ett helt nytt omställningspaket som ska underlätta för den som behöver att kunna ställa om mitt i yrkeslivet. Omställningspaketet innehåller både stöd till den vars anställning är på väg att upphöra och ett helt nytt omställningsstudiestöd som kommer göra det väsentligt enklare för den som är mitt i arbetslivet att vidareutbilda sig eller ställa om till ett nytt yrke. De allra flesta i Sverige som har arbetat mer än åtta år kommer ges möjlighet att studera upp till ett år med ett studiestöd (bidrag och lån) som ger dem minst 80 procent av sin tidigare lön. Med omställningsstödet och omställningsstudiestödet handlar det om en satsning på över 11 miljarder kronor årligen för att stärka de yrkesaktivas möjlighet att ställa om och

utbilda sig.

Nu skapas helt unika möjligheter att vidareutbilda sig för de uppgifter som den nya gröna industriella revolutionen kräver. Det handlar inte om att staten ska ta över arbetsgivarnas ansvar för de anställdas kompetensutveckling i jobbet – det ska arbetsgivarna fortfarande stå för. Men fler ska kunna våga ta klivet och genom utbildning stärka sin ställning på en arbetsmarknad som förändras. För en industriarbetare kan det till exempel handla om att kunna ställa om och utbilda sig till automationsoperatör för att kunna jobba i de nya gröna batterifabrikerna.

De länder som har ambitioner att konkurrera på den internationella marknaden behöver hänga med i den snabba utvecklingen. Med en tilltagande digitalisering, automatisering och klimatomställningen kommer jobb att förändras, försvinna och många nya växa till.

Vi väljer inte mellan klimatet och jobben. Tvärtom. Det ena förutsätter det andra. Klimatomställningen skapar jobb, och de som jobbar skapar klimatomställningen. Vi ska driva på den gröna industriella revolutionen så att framtidens jobb hamnar i Sverige.

Sverige ska fortsätta vara ledande i den tekniska utvecklingen och i klimatomställningen. För att det ska vara möjligt behöver de yrkesaktiva rustas med mer kunskap och betydligt större möjligheter till kompetensutveckling och omställning till nya jobb.

Genom det nya omställningspaketet kommer Sverige förmodligen få det bästa omställningssystemet i världen. Ingen annanstans har staten, fack och arbetsgivare på det här sättet kroat arm för att stärka möjligheterna till utbildning under ett helt yrkesliv. Vi skapar nu de bästa möjligheterna i världen för människor och företag att hänga med när arbetsmarknaden förändras och nya gröna jobb växer fram. I grunden handlar det om en trygghets och frihetsreform – Trygga människor är beredda att våga ta nya kliv i sitt yrkesliv.

Eva Nordmark, arbetsmarknads- och jämställdhetsminister

Anna Ekström, utbildningsminister

Marie Nilsson, förbundsordförande IF Metall

Vår trygghetsreform är den största i modern tid

Publicerad 02 februari 2022

Utbildningsminister Anna Ekström och arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark, debattartikel, Expressen, den 1 februari 2022.

Nu lägger regeringen fram den största frihets- och trygghetsreformen på svensk arbetsmarknad i modern tid. Det nya omställningsstudiestödet kommer ge helt nya möjligheter att ställa om till ett nytt yrke eller vidareutbilda sig inom sin bransch. För de allra flesta som arbetar kommer det vara möjligt att studera med ett studiestöd som motsvarar minst 80 procent av lönen. Det kommer var viktigt både för den som jobbar och för företagen, särskilt nu när arbetsmarknaden förändras till följd av digitaliseringen och klimatomställningen.

Sverige ligger redan långt framme i klimatarbetet, tack vare stora gröna investeringar och en tydlig politisk riktning. Sverige ska fortsätta leda klimatomställningen med framtidens jobb. Vi ska också bryta segregationen och se till alla som kan jobba också gör det.

Du som läser detta kanske funderar på om du skulle kunna söka omställningsstudiestödet. Svaret är troligtvis ja, här är några exempel:

- Du som har jobbat länge i tillverkningsindustrin och som känner att kroppen börjar säga ifrån kan genom att utbilda dig till automationsoperatör inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen och på så vis få jobb i någon av de gröna industrierna som växer fram i norr.
- Du som är undersköterska och trivs i vården, men vill ha ett större ansvar kan välja att söka dig till någon av utbildningarna till specialistundersköterska inom intensivvård på yrkeshögskolan.
- Du är utbildad civilingenjör, som har arbetat i många år, och som känner att du skulle behöva skaffa dig nya kunskaper om artificiell intelligens (AI) och maskininlärning för att fortsätta vara relevant och attraktiv på

arbetsmarknaden kan läsa sådana kurser inom högskolan.

Omställningsstudiestödet riktar sig till dig som har arbetslivserfarenhet och vill eller behöver stärka din ställning på arbetsmarknaden. Du kommer med det nya studiestödet att kunna läsa och bli kompenserad för ditt lönebortfall med max 20 500 kronor i bidrag och 12 300 kronor i lån i 44 veckor, det vill säga i två terminer. Om man studerar på deltid så kan man studera under längre tid.

Inom vissa kollektivavtal finns dessutom möjlighet att få ett ytterligare kollektivavtalat kompletterande studiestöd, utöver det offentliga omställningsstudiestödet. CSN kommer ta emot ansökningar om det nya omställningsstudiestödet från och med den 1 oktober 2022 och de som beviljas stödet kan få utbetalningar för utbildning efter den 1 januari 2023.

Denna reform är inte bara historisk för att den kommer förändra arbetsmarknaden, kompetensförsörjningen och det livslånga lärandet i Sverige – den är också historiskt stor i pengar räknat. Totalt handlar det om upp till 6–9 miljarder kronor årligen när stödet är fullt utbyggt. I snitt kommer 44 000 personer årligen kunna ta del av stödet för att ställa om eller kompetensutveckla sig mitt i livet.

Vi möter många arbetsgivare och nästan alla säger att det svåraste är att hitta personer med rätt kompetens. De kommer att vinna på detta, men de är inte ensamma. De som verkligen vinner på den här reformen är de som lever mitt i livet, med barn, bolån och löpande omkostnader och som tidigare inte har sett att omställning och utbildning skulle vara ett möjligt alternativ, trots att de skulle vilja eller behöva.

Tryggare kan ingen vara än den som kan skaffa sig de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. Nu skapar vi de bästa möjligheterna i världen för just det.

Anna Ekström, utbildningsminister

Eva Nordmark, arbetsmarknads- och jämställdhetsminister

Krafttag mot arbetslivskriminaliteten

Publicerad 06 september 2021

Debattartikel av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark i Arbetet den 6 september 2021.

Arbetslivskriminaliteten är ett allvarligt samhällsproblem. Anställda blir lurade på lön och far illa i händerna på oseriösa arbetsgivare. Seriösa företagare riskerar att förlora sitt livsverk då de inte kan konkurrera mot skurkföretag som snedvrider konkurrensen. Samhällets syn på oseriösa aktörer som utnyttjar människor och snedvrider konkurrensen måste vara kompromisslös. Inte en krona ska gå till kriminella.

I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen en förstärkning av Arbetsmiljöverkets resurser med 35 miljoner kronor för att myndigheten ska kunna genomföra fler inspektioner på arbetsplatser och bekämpa arbetslivskriminaliteten. Av dessa 35 miljoner öronmärks 10 miljoner kronor för att stärka myndighetssamverkan och öka de riktade kontrollerna i syfte att motverka arbetslivskriminalitet. Under kommande åren kommer ytterligare medel tillföras och regeringens förslag är att till 2024 ska Arbetsmiljöverkets anslag ha höjts med 85 miljoner kronor årligen.

Alla som arbetar i Sverige ska ha en trygg och säker arbetsmiljö. På de allra flesta arbetsplatser finns det arbetsgivare och skyddsombud som tar ansvar för att lagar och regler följs. Arbetsmiljön är trygg och säker. Löner och skatter betalas i tid. Men det finns också arbetsgivare som systematiskt bryter mot arbetsmiljöregelverket och fuskar med skatter och tillstånd för att få konkurrensfördelar. Arbetsgivare som genom olika knep skapar billig och skrämmd arbetskraft. Myndigheternas bedömning är den här formen av arbetslivskriminalitet har ökat under pandemin när fler människor och företag hamnat i en utsatt position.

Regeringen har under de senaste åren vidtagit ett antal åtgärder för att bekämpa arbetslivskriminaliteten. Polisen har fått större befogenheter att

kontrollera arbetsgivare i branscher där problemen med illegal arbetskraft är stora och sanktionsavgifterna för arbetsgivare som utnyttjar arbetskraft har fördubblats. Ett nytt brott, människoexploatering, har införts i brottsbalken. Åtta myndigheter, däribland Arbetsmiljöverket, Polisen och Skatteverket, har fått ett regeringsuppdrag att arbeta tillsammans med kontroller mot arbetslivskriminalitet. Över 4 000 oannonserade myndighetsgemensamma kontroller har genomförts under de senaste åren. Hälften av de kontrollerade företagen har fått krav på att åtgärda brister och mer än vart tionde företag har fått förbud.

Myndigheternas arbete har varit framgångsrikt och behöver fortsätta. Därför föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2022 en förstärkning av resurserna till Arbetsmiljöverket. Både för att Arbetsmiljöverket ska kunna göra fler arbetsmiljöinspektioner och för att stärka samverkan mot arbetslivskriminalitet. Regeringen avser även att tillsätta en nationell delegation mot arbetslivskriminalitet som kommer att få i uppdrag att stödja myndigheterna. Regeringen ser även över om informationsutbytet mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor behöver stärkas och om de lagar som finns i dag behöver ändras.

En effektiv tillsyn av arbetsmiljön är avgörande för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. Det ska aldrig löna sig att begå brott eller skaffa sig konkurrensfördelar genom att försumma de anställdas rätt till en trygg arbetsmiljö. Regeringen kommer fortsatt att med kraft agera mot skurkföretag som utnyttjar människor och snedvrider konkurrensen.

Regeringskansliet

Debattartikel om kommunernas medverkan i utförandet av den statliga arbetsmarknadspolitiken

Publicerad 26 maj 2021

Debattartikel av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark i Dagens samhälle den 26 maj.

Kommunerna spelar en viktig roll i arbetsmarknadspolitiken. Kommuners förutsättningar att ingå olika typer av samarbeten med Arbetsförmedlingen måste förbättras. Inte minst för att få långtidsarbetslösa i arbete. Vi avser därför förbättra förutsättningarna för kommuner att ingå olika typer av samarbeten med Arbetsförmedlingen. Kommunerna bör dock inte regelmässigt konkurrera på samma marknad som privata eller idéburna matchningsaktörer.

Coronapandemin har fått stora konsekvenser för jobben. Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet har tagit snabba beslut i bred politisk enighet för att rädda jobb och företag samt för att säkra stöd och ekonomisk trygghet för människor som blir av med jobbet.

Arbetsförmedlingen har tillförts medel för att möta en ökande arbetslöshet, säkerställa likvärdig service och lokal närvaro i hela landet och se till att fler arbetssökande möter effektiva externa förmedlare med tydliga resultatkrav. Myndigheten ska också säkerställa samverkan med kommunerna och andra aktörer.

Nu pågår arbete med att ta fram det regelverk för reformeringen av Arbetsförmedlingen som ska finnas på plats 2022. Arbetsförmedlingen förbereder reformen bland annat genom en försöksverksamhet med upphandlade matchningstjänster som nu utökas till hela landet. I det arbetet är vi överens om att kommuner har en viktig roll att spela i arbetsmarknadspolitiken och att deras insatser ska tas tillvara. Vi kommer därför förbättra förutsättningarna för kommuner att medverka i utförandet

av den statliga arbetsmarknadspolitiken.

Reformeringen av Arbetsförmedlingen innebär att fristående förmedlare ska matcha och rusta arbetssökande för lediga jobb. Som en del av detta arbete tillsatte regeringen förra året en utredning om de juridiska förutsättningarna för kommuner att tillhandahålla insatser för arbetssökande, på uppdrag av och med ersättning från Arbetsförmedlingen. Utredaren landade i att det inte finns rättsliga hinder mot att kommuner fungerar som leverantörer åt Arbetsförmedlingen och lämnade förslag för att förbättra förutsättningarna för kommunernas medverkan, dels i form av samarbetslösningar, dels genom deltagande i Arbetsförmedlingens upphandlingar.

Vi kommer förbättra förutsättningarna för kommuner att ingå olika typer av samarbeten med Arbetsförmedlingen. Sådana samarbetslösningar kan grunda sig i överenskommelser som också omfattar statlig finansiering av kommunernas insatser. En utgångspunkt är att ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna är oförändrad. Kommuners medverkan i dessa samarbetslösningar ska vara frivillig. Det är viktigt att kommuner som idag arbetar i samarbetsprojekt kring långtidsarbetslösa, eller vill göra detta, kan fortsätta göra det. Kommuner ska dessutom ha möjlighet att gå in med matchningsinsatser i det fall det under en tid fortfarande inte finns tillräckligt med fristående förmedlare av arbete.

Samtidigt har vi landat i att inte ytterligare underlätta för kommuner att delta i Arbetsförmedlingens upphandlingar i konkurrens med fristående aktörer. Det är viktigt att särskilja de olika roller kommuner, Arbetsförmedlingen och de fristående förmedlarna har.

Vi kommer att tydliggöra Arbetsförmedlingens ansvar för att förbättra samverkan med kommunerna när myndigheten reformerats. Detta inte minst för att se till att personer med funktionsnedsättning eller som är språksvaga har möjlighet att få stöd på ett likvärdigt sätt.

Arbetsmarknadspolitiken ska fungera i hela landet, och det är ett statligt ansvar att garantera detta. Fristående aktörer, både kommersiella och idéburna, ska matcha och rusta arbetssökande för de lediga jobben. Men med sin närhet till medborgarna och kännedom om det lokala näringslivet kan kommuner komplettera övriga arbetsmarknadspolitiska insatser, särskilt för arbetslösa som står längre från arbetsmarknaden och behöver ta steg för att successivt närma sig den.

Många kommuner har byggt upp verksamheter som framgångsrikt kan

komplettera den statliga arbetsmarknadspolitiken och bidra till kedjor av insatser med individen i centrum. Sådana samarbetslösningar med kommuner ska främjas även av den reformerade myndigheten.

Eva Nordmark, arbetsmarknadsminister (S)

Martin Ådahl, arbetsmarknadspolitisk talesperson (C)

Malin Danielsson, ledamot i Arbetsmarknadsutskottet (L)

Leila Ali Elmi, arbetsmarknadspolitisk talesperson (MP)

Nu bygger vi fler vägar till nästa jobb

Publicerad 13 april 2021 Uppdaterad 13 april 2021

Debattartikel av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark i Aftonbladet den 13 april.

Under pandemin har regeringen agerat kraftfullt för att skydda liv och hälsa, men också för att rädda jobb. Med krisåtgärder som korttidspermittering och stöd till näringsliv, men också tidigare lagda och tillfälliga skattesänkningar, har hundratusentals svenska löntagare räddats från risken att bli av med jobbet. Den som trots det blivit arbetslös har nu högre a-kassa och möter fler vägar till nästa arbete. Nu genomför vi en kraftfull grön återstart för att nya jobb ska växa fram och presenterar idag fler åtgärder för att fler ska komma i arbete.

Även om arbetsmarknaden har återhämtat sig något sedan förra vårens rekordvarsel är läget fortfarande allvarligt för många. Långtidsarbetslösheten stiger när många av de människor som blev av med sitt arbete förra året fortfarande står utan jobb.

Samtidigt finns många lediga jobb att söka och när ekonomin återhämtar sig kommer fler jobb att återkomma och växa fram. Redan innan krisen var bristen på kunniga medarbetare stor, inte minst inom välfärden. Efterfrågan på arbetskraft kommer inte att minska de kommande åren när stora investeringar görs inom inte minst grön teknik och klimatomställning. Därför bedriver regeringen en tydlig arbetsmarknadspolitik för att arbetslösa ska kunna söka sig till de framväxande jobben. I många fall behöver den som saknar jobb skaffa sig de yrkeskunskaper som nu efterfrågas.

För den som har svårare att hitta jobb behövs en tydlig förväntan men också stöd att komma i arbete. Regeringen förstärkte i höstas arbetsmarknadspolitik genom över två miljarder kronor för att öka möjligheten för arbetslösa att ta del av insatser som kan stärka vägen till jobb. Nu tillförs ytterligare medel till en kraftfull förstärkning av åtgärder för

att möta behoven när ett ökat antal arbetslösa, och i synnerhet långtidsarbetslösa, behöver stärka sin ställning på arbetsmarknaden och matchas mot de arbetstillfällen som skapas under återhämtningen efter pandemin. I vårändringsbudgeten skjuter vi till nästan en halv miljard kronor för att fler arbetslösa ska kunna ta del av en matchningstjänst, en extratjänst eller ett introduktionsjobb. Förslaget bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna.

I en matchningstjänst möter den arbetslösa en resultatbaserad fristående förmedlare som ska ge individuellt anpassade aktiviteter till arbetslösa som behöver stöd för att hitta ett jobb eller börja studera. Det kan till exempel handla om att få kontakt med arbetsgivare, stöd att hitta och söka jobb, information om utbildningsmöjligheter, vägledning och kurser. Extratjänster och introduktionsjobb är subventionerade anställningar som riktar sig till personer som saknar en fast förankring på arbetsmarknaden, till exempel långtidsarbetslösa och nyanlända.

Arbetslösheten är inte bara ett problem för den som drabbas utan något som angår oss alla. Det gäller inte minst när människor står långvarigt utan jobb och nekas den gemenskap och egna försörjning som ett arbete innebär. Varje gång någon tar sig ur långtidsarbetslöshet minskar vi risken för socialt utanförskap och ökar samtidigt skatteintäkterna till vår gemensamma välfärd.

Den som är utan jobb ska därför möta både tydliga krav och goda möjligheter att hitta nästa jobb eller skaffa de yrkeskunskaper som efterfrågas. Så kan vi både motverka arbetslösheten och bidra till att arbetsgivare hittar rätt kompetens för att utveckla sina verksamheter. Tillsammans ska vi jobba Sverige ur krisen och bygga samhället starkare och mer hållbart.

"Ingen ska utnyttjas på svensk arbetsmarknad"

Publicerad 12 januari 2021

Debattartikel av justitie- och migrationsminister Morgan Johansson och arbetsmarknadsminister Eva Nordmark i Expressen, 11 januari 2021.

Under den senaste tiden har både myndigheter och media rapporterat om utländska arbetare som luras till Sverige av oseriösa arbetsgivare och som sedan tvingas att arbeta under fruktansvärda förhållanden. Det här är inget nytt, fackföreningsrörelsen har under många år slagit larm. Det handlar om människor som blir lovade arbetstillstånd med löner och arbetsvillkor i nivå med den europeiska arbetsmarknaden, men som i verkligheten utnyttjas av oseriösa arbetsgivare som med olika knep skapar billig och skrämmande arbetskraft.

Sverige ska vara ett land som är attraktivt för högkvalificerad arbetskraft med schysta villkor och kollektivavtalsenliga löner. Vi ska ha ett system som underlättar för företag att rekrytera spetskompetens. Men vi kommer aldrig vika oss när det gäller att komma åt oseriösa arbetsgivare som utnyttjar människor.

Regeringen har de senaste åren vidtagit en rad åtgärder för att bekämpa arbetslivskriminalitet och arbetskraftsexploatering. Polisen har fått större befogenheter att kontrollera arbetsgivare i branscher där problemen med illegal arbetskraft och utnyttjande av arbetstagare är stora. Sanktionsavgifterna för arbetsgivare som utnyttjar illegal arbetskraft har fördubblats. Vi har höjt straffen för företag som begår allvarliga arbetsmiljöbrott. För att stärka det straffrättsliga skyddet mot exploatering av personer i arbete infördes 2018 ett nytt brott i brottsbalken, människoexploatering. Men det är uppenbart att det behöver göras mer.

På regeringens uppdrag arbetar nu en utredning med en omfattande översyn av regelverket för arbetskraftsinvandring. Utredningen har fokus på åtgärder

för att motverka missbruk, bl a kopplat till handel med arbetstillstånd och organiserat missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring. Första delen av uppdraget ska redovisas redan i februari och övriga delar i november 2021. Det kommer vara ett viktigt underlag i regeringens fortsatta arbete mot missbruk av reglerna om arbetskraftsinvandring.

Inom ramen för den myndighetsgemensamma insatsen mot osund konkurrens har myndigheterna under de senaste åren genomfört över 4 000 oannonserade kontroller mot arbetsgivare som misstänks för bland annat fusk med arbetstillstånd, människohandel och arbetskraftsexploatering. Under 2021 kommer myndigheterna att få kraftigt utökade resurser för att kunna genomföra fler kontroller.

Riksrevisionen presenterade nyligen en rapport om statens insatser för att bekämpa arbetskraftsexploatering. Man pekade bl a på att myndigheterna inte har tillräckliga mandat och tydliga uppdrag för att arbeta mot problemet.

Vi välkomnar den rapporten. Myndigheterna behöver tydliga uppdrag samt fler och bättre verktyg. Regeringen har gett en utredare i uppdrag att följa upp och analysera arbetet med myndighetsgemensamma kontroller mot brottslighet i arbetslivet samt lämna förslag på insatser inom området. Utredaren har i veckan lämnat sin slutrapport med flera viktiga förslag som regeringen nu kommer att arbeta vidare med.

Svenska villkor och löner ska gälla för alla som jobbar i Sverige. Oseriösa arbetsgivare som utnyttjar människor och snedvrider konkurrensen har ingen plats på den svenska arbetsmarknaden.

"Lönebildningen är en fråga som bäst hanteras på nationell nivå"

Publicerad 08 december 2020

Debattartikel av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark i Svenska Dagbladet den 8 december.

Regeringen kommer aldrig att acceptera att EU ska bestämma över vilka löner som ska gälla i Sverige. Vi är därför mycket kritiska till att EU-kommissionen valt att lägga fram ett lagförslag om minimilöner i EU och kommer att arbeta ända in i kaklet för att förslaget inte ska äventyra vår arbetsmarknadsmodell. Fack och arbetsgivare ska även i framtiden göra upp om villkor och löner på svensk arbetsmarknad.

Den nordiska modellen, där fack och arbetsgivare bestämmer över löner och villkor, är en unik företeelse i europeiska sammanhang. Runt om i världen och i de flesta EU-länder regleras i stället lägstalöner och villkor på arbetsmarknaden i lag. Det är av det här skälet som Sverige ibland hamnar på kollisionkurs med andra länder när olika lagförslag på arbetsmarknadsområdet diskuteras i EU. För vi vet att det är genom kollektivavtalen, i förhandlingar lokalt mellan fack och arbetsgivare, och inte via lag som vi skapar de bästa villkoren för både företag och löntagare.

Under hösten har fack och arbetsgivare i Sverige förhandlat om nya kollektivavtal. Totalt är det över tre miljoner löntagare som under hösten kommer att få nya löner och avtal. Men det är inte ett enda avtal som gäller för alla som jobbar utan det finns cirka 700 olika kollektivavtal på svensk arbetsmarknad. Är du lärare så har du ett avtal, är du målare så har du ett annat. Kollektivavtalen är anpassade till branschernas olika förutsättningar och förhandlingarna baseras på ett ömsesidigt ansvar mellan fack och arbetsgivare.

Vår arbetsmarknadsmodell har tjänat vårt land väl. Sverige tillhör de länder som har högst sysselsättningsgrad i EU och har i mer än 20 år haft årliga reallöneökningar. Vi står oss väl i den internationella konkurrensen och har

en stark omställningsförmåga. Sverige har också i internationell jämförelse en fredlig arbetsmarknad med få konfliktdagar tack vare kollektivavtalen som ger arbetsfred. Det är genom våra kollektivavtal och lokala förhandlingar som vi kunnat skapa en så välfungerande och stark arbetsmarknad. Det är något som vi ska vara stolta över och försvara.

Det betyder förstås inte att vi är emot goda villkor och löner inom EU och i länder utan kollektivavtalsmodeller. Tvärtom. Intentionerna med EU-kommissionens vilja, att genom tillräckliga minimilöner bidra till att fler ska få möjlighet att leva ett värdigt liv oavsett var man arbetar, är goda. Det är givetvis en självklarhet för oss att den som arbetar ska kunna leva på sin lön. Oavsett om det så handlar om polska byggarbetare som bygger husmoduler som sedan säljs i Sverige eller tyska lagerarbetare som packar de varor som vi svenskar nätshoppar så påverkar vår omvärld även svenska arbetare och företag. Genom att förbättra levnadsvillkoren i hela EU förbättras inte bara ekonomin för arbetstagare. Vi skapar också en rättvisare konkurrens vilket gynnar svenska företag och jobb. Men regeringen menar att själva lönebildningen är en fråga som bäst hanteras på nationell nivå. Det kan inte ses som önskvärt att lagförslag från EU ska bidra till att äventyra lönebildningen i länder som i Sverige där vi under en längre tid kunnat ge goda villkor för både arbetstagare och företag.

EU-kommissionen har i sitt förslag försökt möta en del av den huvudsakliga kritik som fack och arbetsgivare, regeringspartierna och samtliga andra partier i Sveriges riksdag framfört om att EU-reglering på området inte får äventyra den svenska arbetsmarknadsmodellen. Redan i den första artikeln i lagförslaget skriver kommissionen att inget i direktivet får tolkas som en skyldighet för medlemsstater där lönerna uteslutande sätts via kollektivavtal att införa lagstadgade minimilöner eller allmängiltigförklaring. Kommissionen konstaterar också att kollektivavtalen oftast är ett bättre sätt att skapa goda villkor och löner än när politiken lägger sig i. Det är något helt nytt i EU-sammanhang att kommissionen erkänner den svenska kollektivavtalsmodellen som ett fullgott sätt för att skapa rättvisa löner. Det är något regeringen har kämpat hårt för. Det visar att kommissionen tagit intryck av vårt påverkansarbete.

Med det sagt anser regeringen fortsatt att det av kommissionen presenterade förslaget inte ska vara rättsligt bindande. Lagförslag i EU inte är rätt väg. Regeringen kommer med full kraft fortsätta arbeta för att säkerställa att vårt nationella system och arbetsmarknadens parter autonomi respekteras. En eventuell EU-reglering på området måste vara förenlig med EU-fördragets grundläggande bestämmelser om befogenhet, subsidiaritet och

proportionalitet.

Eva Nordmark, arbetsmarknadsminister

Krafttag mot företag som fuskar, utnyttjar människor och begår brott

Publicerad 17 september 2020

Debattartikel av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark i Aftonbladet den 17 september.

Svensk arbetsmarknad ska inte vara en fristad för kriminella aktörer. Arbetslivskriminaliteten har på senare år blivit allt mer välorganiserad och är en inkomstkälla för den organiserade brottsligheten. I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna en kraftfull förstärkning av resurserna för att bekämpa arbetslivskriminalitet. Det rör sig om 30 miljoner kronor årligen som ska stärka det myndighetsgemensamma arbetet. Det är en tydlig ambitionshöjning jämfört med tidigare. Genom ökade resurser ska samarbetet mellan myndigheterna kunna utvecklas och göra det möjligt för fler myndighetsgemensamma kontroller.

Arbetslivskriminaliteten är mångfacetterad och handlar oftast om multikriminella aktörer som bygger sin verksamhet på svartjobb, illegal arbetskraft, skenanställningar, människohandel, dålig arbetsmiljö och bidragsbrott. Arbetstagare far illa och seriösa företagare kan till slut tvingas lägga ned sin verksamhet för att de inte kan konkurrera med företag som snedvrider konkurrensen genom att fuska, utnyttja människor och begå brott.

Det ska aldrig löna sig att begå brott eller skaffa sig konkurrensfördelar genom att försumma anställdas rätt till en säker arbetsmiljö. Fungerande samverkan mellan myndigheter är en avgörande del i att bekämpa arbetslivskriminaliteten. Sedan 2018 arbetar åtta myndigheter, däribland Polismyndigheten, Arbetsmiljöverket och Skatteverket, på uppdrag av regeringen med att motverka osund konkurrens i arbetslivet. Det myndighetsgemensamma arbetet har gett goda resultat. Över 3 000 oannonserade kontroller har genomförts mot misstänkta aktörer. Bara under

2019 gjorde myndigheterna över 1 800 gemensamma kontroller. Mer än 10 miljoner kronor i sanktionsavgifter har utfärdats och mer än var tionde av de kontrollerade företagen har tvingats stänga ner hela eller delar av sin verksamhet på grund av de brister som hittades.

Det är viktigt att myndigheterna kan samarbeta på ett effektivt sätt. Därför prioriterar regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna i nästa års budget ökade resurser till arbetet med att bekämpa arbetslivskriminalitet. Arbetsmarknadsdepartementet har även gett en utredare i uppdrag att följa upp hur samarbetet mellan myndigheterna fungerar och komma med förslag på hur det kan förbättras. Flera myndigheter har lyft fram svårigheterna avseende informationsutbyte och sekretessreglerna som gör det svårt att dela information på ett effektivt sätt. En viktig del av utredarens uppdrag är att föra en nära dialog med myndigheterna som ingår i samarbetet för att se vilka möjligheter som finns för att underlätta samverkan.

Tillsyn av arbetsmiljön är avgörande för att säkerställa god arbetsmiljö och skydd för arbetstagarna samt rättvis konkurrens på arbetsmarknaden. En dålig arbetsmiljö får aldrig vara ett konkurrensmedel, vare sig inom Sverige eller EU. Regeringen har genomfört flera åtgärder och lagändringar i syfte att försvåra för kriminella aktörer att få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden. Det handlar om att Polismyndigheten har fått större befogenheter att kontrollera att arbetsgivare inte har anställda som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige i branscher där problemen med illegal arbetskraft är stora. Ett nytt brott –människoexploatering– har införts för att stärka det straffrättsliga skyddet mot exploatering av personer i arbete. Maxbeloppet för företagsboten för allvarliga arbetsmiljöbrott har höjts från 10 miljoner kronor till en halv miljard kronor. Regeringen har gett ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att ta fram och arbeta med en handlingsplan för att motverka felaktiga utbetalningar och fusk med subventionerade anställningar.

Coronaviruset har lett till en global ekonomisk kris. När arbetslösheten stiger snabbt ökar utsattheten på arbetsmarknaden. Då ökar även risken för att arbetslivskriminaliteten får ett starkare grepp. Det är genom gemensamma insatser och kraftigt agerande mot de kriminella aktörerna som vi kan förhindra att fler arbetstagare utnyttjas och gör att fler seriösa företag får en ärlig chans.

Eva Nordmark, arbetsmarknadsminister

Arbetslöshetsförsäkringen ska omfatta fler

Publicerad 02 juli 2020

Debattartikel av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark i Arbetet den 2 juli.

Alltför många står i dag utanför arbetslöshetsförsäkringen. När den ekonomiska krisen slog till i coronapandemins spår hade andelen arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet sjunkit kraftigt under drygt ett årtionde. En bidragande orsak är att arbetslöshetsförsäkringen inte har varit tillräckligt väl anpassad till dagens arbetsliv med olika anställnings- och uppdragsformer där fler går in och ut i arbete. Det är för svårt för den som håller på att etablera sig på arbetsmarknaden att försäkra sin inkomst genom arbetslöshetsförsäkringen och kvalificera sig till arbetslöshetsersättning.

Arbetslöshetsförsäkringen behöver bli bättre anpassad efter dagens arbetsmarknad och breddas så att fler kan få ersättning. Nu remitterar regeringen slutbetänkandet för utredningen om en arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomst.

Under coronapandemin är det många som hamnat i en situation de aldrig hade kunnat förutse för ett halvår sedan. Många har förlorat jobbet eller permitterats, och krisen har drabbat även många löntagare med jobb i bärkraftiga företag och med en stark ställning på arbetsmarknaden. När en kris slår till är det viktigt med en ändamålsenlig arbetslöshetsförsäkring som finns där för att ge trygghet åt den som mister sitt jobb.

Det är viktigt för att du och din familj inte ska behöva gå från hus och hem när du ställer om mellan jobb. Det är viktigt för att köpkraften i ekonomin ska hållas uppe. Men det är viktigt även utanför tider av akut kris, eftersom arbetsmarknaden ständigt förändras i en dynamisk och öppen ekonomi. Arbetslöshetsförsäkringen skapar trygghet i förändring så att vi till exempel kan bejaka handel med andra länder och den gröna omställningen. Trygghet

och öppenhet hänger ihop.

När effekterna av coronapandemin började märkas av på arbetsmarknaden stod många som förlorade jobbet utanför den ekonomiska trygghet som arbetslöshetsförsäkringen ger. Regeringen har därför tillfälligt justerat arbetsvillkoret så att bland annat fler som jobbar deltid kan kvalificera sig till ersättning och infört ett snabbspår för att uppfylla kravet på medlemskap. Regeringen har även tillfälligt höjt nivån på grundersättningen och den inkomstrelaterade ersättningen.

När arbetsmarknaden förändras måste trygghetssystemen hänga med. Det krävs långsiktiga förändringar, inte tillfälliga lösningar, för att fler ska omfattas. Regeringen tillsatte därför en utredning 2018 för att ta fram förslag till en ny effektivare arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster. Utredningens slutbetänkande skickas nu på remiss. Förslaget kommer att ligga till grund för en arbetslöshetsförsäkring där fler kvalificerar sig till ersättning och som blir bättre utformad efter dagens arbetsmarknad.

1. Arbetslöshetsförsäkringen behöver breddas. Arbetslöshetsförsäkringen är inget bidrag – det är en omställningsförsäkring. Så ska det fortsätta vara. Men fler av de som har osäkra anställningar eller är nya på arbetsmarknaden ska kunna försäkra sin inkomst. Därför har utredningen haft i uppdrag att lägga förslag på hur fler ska kunna kvalificera sig till arbetslöshetsersättning.
2. Anslutningsgraden behöver öka. Medlemskapet i a-kassorna minskade dramatiskt under perioden 2007 – 2008, och har inte återhämtat sig fullt ut förrän april i år. Det är positivt att medlemsantalet i a-kassorna ökade med 200,000 personer bara under mars och april i år, men arbetslöshetsförsäkringens finansiering och legitimitet bygger på långsiktigt medlemskap. Därför har utredningen haft i uppdrag att ge förslag på hur fler ska ges incitament att gå med i a-kassan.
3. Det behöver bli lättare att förutse vilken ersättning man kan få. Dagens regelverk gör det svårt för många att förutse vilken ersättning de kan få, till exempel om man har varierande arbetstider, varierande inkomster, eller är frilansare som tar olika uppdrag. Därför har utredningen haft i uppdrag att föreslå en a-kassa baserad på inkomstuppgifter och inte arbetad tid så att det ska bli lättare att förutse sitt försäkringskydd.

Vi behöver en arbetslöshetsförsäkring som är bättre anpassad efter dagens arbetsmarknad. På så sätt kan arbetslöshetsförsäkringen fortsätta spela en viktig roll för både individen och samhällets omställningsförmåga.

Regeringen underlättar för företagare att komma tillbaka efter krisen

Publicerad 23 juni 2020

Debattartikel publicerad i Svenska Dagbladet den 23 juni 2020 av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark och kultur- och demokratiminister Amanda Lind.

Coronapandemin har en stor inverkan på ekonomin och arbetsmarknaden. Inte minst slår den hårt mot många egenföretagare som har små verksamheter med små marginaler. Regeringen och samarbetspartierna har vidtagit flera åtgärder för att stötta egenföretagare genom coronapandemin, bland annat i form av omställningsstöd, tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter och en tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader i utsatta branscher.

Dessa åtgärder bidrar till att rädda många verksamheter. Men det finns också många egenföretagare som är verksamma i branscher där uppdragen nästan helt försvunnit, till exempel kultur- och mediesektorn.

Det är branscher där andelen fasta anställningar har blivit färre och där många är verksamma som frilansare med eget företag som anlitas av olika uppdragsgivare. När kulturlivet stannar av som en följd av att människor inte rör sig ute i samhället försvinner kulturskaparnas arbetstillfällen från en dag till en annan. När mediebranschens intäkter minskar på grund av att annonsmarknaden rasar, trots att efterfrågan på nyheter är rekordhög, blir uppdragen färre för dem som utför det journalistiska hantverket. Situationen ser liknande ut inom många andra sektorer.

Det är viktigt att våra trygghetssystem är utformade för att fungera för de förhållanden som råder på dagens arbetsmarknad. Arbetslöshetsförsäkringen behöver ge trygghet även till dem som inte har tillsvidareanställningar, såsom egenföretagare, och visstidsanställda. Detta är en fråga som utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster, haft i uppdrag

att se över. Utredningen har precis lämnat över sitt slutbetänkande.

Under coronapandemin har regeringen och samarbetspartierna förstärkt egenföretagares trygghet genom ett utökat statligt ansvar för sjuklönekostnader och tillfälliga lättnader inom arbetslöshetsförsäkringen. Utöver de generella förstärkningarna av arbetslöshetsförsäkringen har det även införts en utökad möjlighet att lägga företaget vilande. Det innebär att en företagare kan få arbetslöshetsersättning genom att lägga sitt företag vilande istället för att helt avveckla det. Vanligtvis behöver det gå minst fem år mellan sådana tillfälliga uppehåll för att en företagare ska kunna få arbetslöshetsersättning, men femårsregeln gäller inte för uppehåll i verksamheter som görs under 2020.

Nu tar vi nästa steg. Regeringen har beslutat att införa en ny tillfällig regel som gör det möjligt för företagare att uppbära arbetslöshetsersättning samtidigt som de genomför vissa begränsade åtgärder inom sitt företag för att möjliggöra snabbare uppstart när krisen vänder. Det kommer vara tillåtet att uppdatera webbplats eller sociala medier, och att upprätthålla begränsad kontakt med kunder och leverantörer, under förutsättning att dessa åtgärder syftar till att senare kunna återuppta verksamheten. Meningen är att egenföretagare snabbt ska kunna komma igång igen när krisen väl sjunker undan och situationen på arbetsmarknaden ljusnar.

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. För att få a-kassa måste man stå till arbetsmarknadens förfogande och vara beredd att ställa om till ett annat arbete, det vill säga vilja och kunna ta ett jobberbjudande. Detta gäller givetvis även för de som nu får möjlighet att vidta vissa åtgärder inom företaget samtidigt som de får a-kassa.

Genom att göra vägen tillbaka kortare skapar vi bättre förutsättningar för att den som i dag förlorat sina kunder snabbare ska kunna komma igång och återigen ta uppdrag och bedriva näringsverksamhet när det värsta i krisen väl ligger bakom oss.

Kreativitet i kommunerna kan ge 20 000 unga sommarjobb

Publicerad 06 maj 2020

Debattartikel av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark i Dagens Samhälle den 4 maj 2020.

Coronaviruset är i första hand en fara för människors liv och hälsa. Men det har också allvarliga konsekvenser för ekonomin och jobben i Sverige. I detta läge är våra unga särskilt utsatta, i synnerhet de som ännu inte fått sitt första jobb. Ungdomar riskerar att drabbas hårt både på kort och lång sikt. När det första jobbet dröjer kan det påverka både inträdet på arbetsmarknaden och framtidstron.

Ett sommarjobb är för många unga kvinnor och män ett första och viktigt steg in i arbetslivet. En följd av det nya coronaviruset är att många av de sommarjobb som brukar finnas inom bland annat hotell- och restaurangbranschen, helt enkelt inte kommer att finnas i år. Det innebär att många unga riskerar att inte kunna ta det där viktiga första steget in på arbetsmarknaden.

Att få kliva in på sitt första jobb gör något med en människa. Det är ett steg in i vuxenlivet och ett startskott till att börja forma sitt eget liv. De flesta av oss minns när vi fick vår allra första lön, den som vi hade tjänat ihop alldeles själva. Det ger en känsla av frihet och självständighet. Det är även ett tillfälle för unga människor att lära sig att ta ansvar.

För att rusta unga människor avsätter regeringen 180 miljoner kronor under 2020 för att stärka kommunernas möjligheter att skapa sommarjobb för ungdomar. Om kommunerna använder pengarna fullt ut kan upp till cirka 20 000 ungdomar få sommarjobb med dessa pengar. Unga kvinnor och män som annars har svårt att hitta sommarjobb eller sysselsättning på egen hand ska prioriteras.

Jag vill uppmana alla att vara kreativa och använda de här

sommarjobbspengarna för att ge unga möjligheten att ta sina första steg in i arbetslivet. Jag vet att det är många kommuner som har behövt tänka om när det gäller sommarjobb, och till exempel tagit bort de sommarjobb man tänkt erbjuda inom vård och omsorg. Det är otroligt viktigt att tänka till så att sommarjobben inte riskerar att bidra till smittspridning. Men jag vet också att det finns en stor uppfinningsrikedom i våra kommuner. Jag vill också uppmana företag inom exempelvis skog och jordbruk att anställa ungdomar för att till exempel plocka bär eller plantera skog.

För oss socialdemokrater kommer jobben och välfärden alltid först. Att förse Sveriges unga med en inträdesbiljett till arbetsmarknaden och vuxenlivet och på så sätt bidra till vår gemensamma välfärd, vinner hela samhället på. Tillsammans ser vi till att ingjuta framtidstro hos våra ungdomar. Vi har en tung och prövande tid framför oss, men vi ska ta oss igenom detta som ett samhälle – det starka samhället.

Regeringskansliet

Idag beslutar regeringen om förslag för att ge regionala skyddsombud utökad tillträdesrätt

Publicerad 20 februari 2020

Debattartikel publicerad i Dagens Nyheter den 19 februari 2020.

Ingen ska behöva bli sjuk, skada sig eller dö av jobbet. Men idag är det alltför många som varje dag riskerar sin kropp, hälsa – och ytterst sitt liv på arbetet.

Under 2019 inträffade över 100 000 arbetsplatsolyckor och 48 personer dog på svenska arbetsplatser. En man från Göteborg dog när han fick en stolpe över sig, en ung byggnadsarbetare i Stenungsund omkom när han föll tolv meter ner i ett betonggolv. Det finns alltför många liknande exempel. Det är människor som aldrig mer kan gå hem till sina familjer. Barn som förlorar sina föräldrar. Nära och kära som måste sörjas alldeles för tidigt. Mer behöver göras att ingen ska förolyckas eller skada sig på jobbet.

De regionala skyddsombuden är viktiga för att öka säkerheten och minska riskerna på arbetsplatser som saknar en egen lokal skyddsorganisation, deras insatser räddar liv. De stöttar både anställda och arbetsgivare i deras dagliga arbetsmiljöarbete. Vi anser att de regionala skyddsombuden bör få möjlighet att besöka fler arbetsställen. Därför föreslår regeringen att arbetsmiljölagen ändras så att regionala skyddsombud får utökad tillträdesrätt till alla arbetsplatser som har kollektivavtal. Vi i Byggnads och IF Metall, med medlemmar i särskilt riskutsatta branscher, stödjer detta förslag tillsammans med många andra fackförbund och arbetsgivare. För arbetsgivarna handlar det inte minst om att skapa en mer sund konkurrens.

På alla arbetsplatser med fler än fem anställda ska det idag finnas ett skyddsombud. Samtidigt jobbar allt fler arbetstagare på arbetsställen som saknar ett lokalt skyddsombud. Rörligheten på arbetsmarknaden och en stor

ökning av företag med få anställda är två av orsakerna.

Framförallt inom bygg- och anläggningsbranschen har andelen utstationerade arbetare ökat markant. Det finns idag arbetsplatser där enbart utstationerad arbetskraft jobbar. Där saknas ofta både kunskap om svenska arbetsmiljöregler och förutsättningar för en fungerande samverkan mellan företagsledning och fackliga skyddsombud om arbetsmiljön. Risken för ohälsa och allvarliga olyckor är mycket högre på sådana arbetsplatser.

Arbetsgivaren är alltid ytterst ansvarig för arbetsmiljön och säkerheten på arbetsplatsen. De allra flesta arbetsgivare och företag i Sverige tar sitt arbetsmiljöansvar på största allvar. De följer de arbetsmiljöregler som gäller, utbildar sina anställda och samverkar med myndigheter och skyddsombud.

Skyddsombuden är arbetstagarnas arbetsmiljörepresentanter. Skyddsombudens uppdrag är att samverka med arbetsgivare, påtala brister i arbetsmiljön och utveckla det lokala arbetsmiljöarbetet. På arbetsplatser där det saknas ett lokalt skyddsombud har de regionala skyddsombuden ett särskilt viktigt uppdrag att få igång ett lokalt skyddsarbete. Det handlar om att bygga ett samarbete om arbetsmiljön mellan företag och fack och att konkret visa på brister i arbetsmiljön som behöver åtgärdas.

Det är viktigt att påpeka att de regionala skyddsombuden stöttar både anställda och arbetsgivare i arbetet för en bättre arbetsmiljö. I synnerhet för småföretag som oftast själva saknar förutsättningar och kunskap att utveckla ett lokalt arbetsmiljöarbete, är de regionala skyddsombuden en viktig resurs. I slutändan handlar det om att bygga ett samarbete om arbetsmiljön. En säker och hållbar arbetsmiljö är något som endast kan åstadkommas i samverkan.

Idag får de regionala skyddsombuden enbart verka på arbetsplatser där det finns minst en anställd som är medlem i ett fackförbund. Kravet om minst en medlem har lett till att det finns företag som har kollektivavtal, men där de regionala skyddsombuden inte får tillträde. Det här är särskilt vanligt på arbetsplatser med många utstationerade arbetare.

I dessa fall kan regionala skyddsombud inte agera, trots att de får direkta uppgifter om eller själva kan konstatera brister i arbetsmiljön. I flera dokumenterade fall har det handlat om rent livsfarliga omständigheter som undermåliga byggställningar, asbestsanering utan skyddsutrustning och arbetare som hanterar tunga maskiner utan någon form av utbildning.

Att företag med svenska kollektivavtal, men en stor andel utstationerade arbetstagare, inte kan kontrolleras på samma sätt som andra företag med kollektivavtal är inte rimligt. Det leder till att företag som gör rätt riskerar att konkurreras ut av oseriösa företag som tummar på säkerheten genom kryphål i lagen. Framförallt löper tiotusentals människor som arbetar i Sverige stora risker för sin hälsa och sitt liv. Det handlar inte bara om risken för arbetsplatsolyckor utan även om risken för arbetsrelaterade sjukdomar.

Det är helt oacceptabelt. Därför är det viktigt att anpassa tillträdesrätten så att regionala skyddsombud även får rätt att besöka de arbetsplatser där arbetsgivaren har eller brukar ha kollektivavtal.

Det har höjts röster i den politiska debatten - bland annat från Sverigedemokraterna - om att de regionala skyddsombuden borde avskaffas och ersättas med statliga arbetsmiljörådgivare. Vi anser att det vore helt fel väg att gå. Samverkan mellan fackförbund och arbetsgivare är en grundpelare i den svenska arbetsmiljölagen.

Att avskaffa de regionala skyddsombuden skulle innebära att en unik svensk resurs i arbetsmiljöarbetet går förlorad. De regionala skyddsombuden är branschkunniga och gör stora insatser för att öka tryggheten och säkerheten på arbetsplatser där det saknas ett lokalt fungerande skyddsarbete. De hjälper även till att rekrytera lokala skyddsombud, för att på så sätt få igång det lokala arbetsmiljöarbetet. Det är ett arbete som räddar liv.

En arbetsmarknad i förändring kräver nya politiska beslut för att vi ska kunna bibehålla en hög skydds nivå i arbetsmiljöarbetet. Därför vill vi stärka skyddsombudens roll, och föreslår att de regionala skyddsombuden även ska kunna verka på alla de arbetsplatser som har eller brukar ha kollektivavtal. Det skulle göra verklig skillnad för att öka tryggheten och säkerheten på våra arbetsplatser.

Regeringen lägger nu detta förslag på riksdagens bord. Tillsammans kan vi göra något på riktigt för att förhindra att fler arbetstagare blir sjuka, skadar sig eller dör av jobbet.

Eva Nordmark (S), arbetsmarknadsminister
Marie Nilsson, förbundsordförande IF Metall
Johan Lindholm, förbundsordförande Byggnads

Skurkföretag har ingen plats på svensk arbetsmarknad

Publicerad 19 december 2019

Eva Nordmark, arbetsmarknadsminister, och Mikael Damberg, inrikesminister, debattartikel Aftonbladet den 18 december 2019.

Det ska aldrig löna sig att begå brott eller skaffa sig konkurrensfördelar genom att försumma de anställdas rätt till en trygg arbetsmiljö. Samhällets syn på företag som slarvar med de anställdas arbetsmiljö måste fortsatt vara kompromisslös. Regeringen kommer att med kraft agera mot skurkföretag som utnyttjar människor och snedvrider konkurrensen.

Natten till den 23 oktober hittades 39 människor döda i en frysbil utanför ett industriområde i London. De 31 männen och åtta kvinnorna hade gjort den långa resan från Vietnam till Storbritannien i tron på människosmugglarnas fagra löften om löner och arbetsvillkor i nivå med den europeiska arbetsmarknaden.

Verkligheten för dem som överlevt liknande resor är dock en helt annan. I olika reportage beskrivs hur migranter med motsvarande bakgrund idag arbetar i nagelsalonger eller restauranger med slavliknande arbetskontrakt och löner som motsvarar en bråkdel av det som anses vara en skälig inkomst.

Fusk och brottslighet i arbetslivet har blivit ett allt större problem. Inte bara i Storbritannien, utan i de flesta europeiska länder och även här hemma i Sverige. Författaren och journalisten Elinor Torp skriver i sin nyutgivna bok "Vi, skuggorna" om hur oseriösa arbetsgivare i Sverige lurat anställda på lön motsvarande hundratals arbetstimmar.

Om arbetare som bor i chefens kalla källarplan och dessutom betalar ockerhyror. Byggarbetare som fått allvarliga skador men där arbetsgivaren varit mer mån om att sopa undan spåren efter olyckan än att hjälpa personen som fallit från byggställningen. Om seriösa småföretagare som pressas till

randen av konkurs av oseriösa aktörer.

Det här är en skrämmande verklighetsbild som kräver att regeringen, den offentliga sektorn, arbetsgivare och arbetstagare går samman och tillsammans agerar.

Regeringen har under den senaste mandatperioden vidtagit ett antal åtgärder för att bekämpa den arbetslivskriminalitet och osunda konkurrens som ofta finansierar grov organiserad brottslighet i Sverige. Polisen har fått större befogenheter att kontrollera arbetsgivare i branscher där problemen med illegal arbetskraft är stora.

Ett nytt brott, människoexploatering, har införts i brottsbalken för att stärka det straffrättsliga skyddet mot exploatering av personer i arbete. Åtta myndigheter, däribland Polisen och Skatteverket, har fått ett regeringsuppdrag att arbeta tillsammans med kontroller mot osund konkurrens. Detta myndighetsgemensamma arbete utgör en viktig del i arbetet med att bekämpa den grova organiserade brottsligheten.

Fack och arbetsgivare har en särskilt viktig roll i arbetet med att skapa en mer sund konkurrens. Sveriges Byggindustrier och Byggnads har tilldelats statsbidrag och dragit igång ett gemensamt arbete där de tillsammans med andra aktörer runt om i landet arbetar för att öka kunskapen och stävja den osunda konkurrensen inom byggbranschen.

Den regionala skyddsombudsverksamheten och gemensamma utbildningsinsatser är några andra viktiga insatser som parterna på arbetsmarknaden gör för att motverka osund konkurrens och arbetslivskriminalitet.

Det är dock uppenbart att fortsatt arbete krävs. Regeringen och myndigheterna arbetar med ett antal åtgärder och förslag. Det handlar om utökade resurser i nästa års budget till Arbetsmiljöverket för fler arbetsmiljöinspektioner. Det fortsatta arbetet mot osund konkurrens där vi ser att allt fler myndighetsgemensamma kontroller genomförs.

Regeringen har gett ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att ta fram och arbeta med en handlingsplan för att motverka felaktiga utbetalningar och fusk med subventionerade anställningar. Även samrådet mellan Arbetsförmedlingen och parterna måste fungera för att förhindra att subventionerade anställningar utnyttjas av oseriösa aktörer.

Utöver detta har regeringen tagit beslut om höjd företagsbot. Vilket innebär att maxbeloppet för företagsboten höjs från årsskiftet, från dagens tio miljoner kronor till 500 miljoner kronor, i syfte att skärpa påföljderna för större företag som befinns skyldiga till särskilt klandervärd brottslighet, som exempelvis allvarliga arbetsmiljöbrott.

Svenska villkor och löner ska gälla i Sverige. Skurkföretag som utnyttjar människor och snedvrider konkurrensen har ingen plats på den svenska arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken ska finnas i hela landet

Publicerad 30 oktober 2019

Debattartikel av arbetsmarknadsminister Eva Nordmark,
Dagens Nyheter den 30 oktober 2019.

Reformeringen av Arbetsförmedlingen ska ske ordnat och successivt. Regeringen tillför medel för att bromsa den drastiska neddragning av resurserna som M/KDbudgeten innebar. På fredag redovisar Arbetsförmedlingen sin analys av förutsättningarna för reformeringen – ett viktigt underlag när regeringen, efter samråd med Centerpartiet och Liberalerna, beslutar om utformningen av det reformerade systemet. Ramarna för reformarbetet är satta.

Men några viktiga frågor behöver analyseras djupare. Regeringen går nu till botten med frågan om kommunernas förutsättningar att medverka i utförandet av den statliga arbetsmarknadspolitiken. En särskild utredare får i uppdrag att analysera och bedöma rättsläget kring frågan om kommunerna kan agera leverantörer åt Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknaden förändras ständigt. Nya teknikskiften och en nödvändig grön omställning gör att jobben förändras, vissa jobb försvinner och nya kommer till. Vi behöver en kompetent myndighet med tydligt uppdrag att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och därigenom underlätta strukturomvandling. Människor ska komma i arbete och arbetsgivare ska kunna rekrytera rätt kompetens – i hela landet. Systemet ska vara kostnadseffektivt och fungera väl i olika konjunkturlägen.

Redan i regeringsförklaringen 2014 gjorde statsminister Stefan Löfven klart att Arbetsförmedlingen ska reformeras. I januariavtalet har nu en bred överenskommelse nåtts om att Arbetsförmedlingen ska reformeras i grunden för att förbättra effektiviteten i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Statens nuvarande uppdrag inom arbetsmarknadspolitiken ligger fast, men utförandet ändras. Arbetsförmedlingen ska fortsatt ansvara för

myndighetsutövning. Myndigheten ska bedöma arbetssökandes behov av stöd och vid behov besluta om anvisning till lämpliga arbetsmarknadsinsatser. Men arbetet för att matcha och rusta arbetssökande för de lediga jobben kommer i allt väsentligt att utföras av andra aktörer.

Att riksdagen röstade igenom Moderaternas och Kristdemokraternas budget för 2019 har inneburit tuffa utmaningar för Arbetsförmedlingen.

Myndigheten har tvingats till drastiska besparingar och varsel samtidigt som reformen ska genomföras. Jag är mycket imponerad av den lojalitet, professionalitet och det engagemang som personalen visat. De anställda behöver nu stabila förutsättningar för att göra sitt arbete.

I budgeten för 2020 gör regeringen därför en kursändring. Vi tillför medel för att ge myndigheten möjlighet att upprätthålla takten i reformeringen, prioritera långsiktighet och i nuläget undvika ytterligare neddragningar. Vi tillför också medel för arbetsmarknadspolitiska insatser som arbetsmarknadsutbildning, intensivår och extratjänster, samt för etableringsjobb för nyanlända och långtidsarbetslösa.

Samtidigt pågår arbetet i Regeringskansliet för att reformeringen ska ske ordnat och successivt. I maj gav regeringen Arbetsförmedlingen ett uppdrag att förbereda inför och bidra med underlag till reformen. På fredag redovisas resultatet av detta arbete. Det är regeringen, i samråd med samarbetspartierna, som kommer att ta beslut om utformningen av det nya systemet. Jag vill redan nu vara tydlig med ramarna för det fortsatta arbetet:

1. Arbetsförmedlingen ansvarar för den statliga arbetsmarknadspolitiken. Staten har genom Arbetsförmedlingen ansvaret för att arbetslösa som har behov av stöd för att komma i arbete ska få detta, oavsett var i landet man bor. Ett system med fristående aktörer som erbjuder tjänster skapas över hela landet. Arbetsförmedlingen ska temporärt fortsätta erbjuda tjänster i egen regi fram till dess att fristående aktörer har etablerat sig i hela landet i enlighet med reformen.
2. Kommuner bidrar till den statliga arbetsmarknadspolitiken. Samverkan på lokal nivå är ofta nyckeln för att människor ska stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Samverkan med kommuner behöver fungera, både i stödet till enskilda och i strategiska frågor. Regeringen tillsätter också inom kort en utredning för att gå till botten med frågan om kommunernas juridiska förutsättningar för att medverka i utförandet av den statliga arbetsmarknadspolitiken. Utredningen ska analysera och bedöma om det är tillåtet inom ramen för nuvarande regelverk för

kommuner att dels vara leverantörer av arbetsmarknadspolitiska insatser i valfrihetssystem, och dels på annat sätt än genom att delta i ett valfrihetssystem tillhandahålla arbetsmarknadspolitiska insatser under en avgränsad tid vid fall av konstaterat otillräckligt tillhandahållande av arbetsmarknadspolitiska tjänster. En utgångspunkt är att ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna är oförändrad. Kommuners eventuella medverkan är frivillig och sker på uppdrag av och med och ersättning från Arbetsförmedlingen.

3. Arbetsförmedlingen ska säkerställa att det finns en lokal närvaro i hela landet för myndighetsutövning och samverkan. Arbetsförmedlingen ska finnas tillgänglig i hela landet för arbetssökande, arbetsgivare och andra aktörer. Det ska vara möjligt för arbetssökande att vid behov ha personliga möten med Arbetsförmedlingen i princip i alla kommuner i landet, så att långa resor för arbetssökande undviks. Närvaro i hela landet behövs också för att bland annat kommuner och Försäkringskassan ska ha en tydlig motpart att samverka med. Närvaron kan säkerställas på andra sätt än genom egna kontor, till exempel genom samarbete med kommuner eller vid statliga servicekontor.
4. Arbetsförmedlingen ska ansvara för funktionshinderfrågor inom arbetsmarknadspolitiken och ansvara för att nyanlända invandrare erbjuds insatser. Arbetsförmedlingen ska ansvara för att insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga fungerar på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, samt för samverkan inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Arbetsförmedlingen ska även fortsatt ansvara för att nyanlända invandrare får insatser för en snabb och effektiv etablering samt vara samordnande, stödjande och pådrivande i förhållande till andra aktörer inom ramen för detta.

Läget på den svenska arbetsmarknaden är ännu gott. Sysselsättningsgraden och antalet arbetade timmar ligger på historiskt höga nivåer. Men vi ser nu att den svagare internationella konjunkturen påverkar oss och att det sker en avmattning i ekonomin med ökad arbetslöshet som följd. För detta står vi väl rustade med ordning och reda i de offentliga finanserna och därmed muskler att möta kommande behov. Regeringen följer utvecklingen noga.

Som arbetsmarknadsminister är jag stolt över att regeringspartierna tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna tar ansvar för att utveckla Arbetsförmedlingen. Regeringen återkommer med fortsatt styrning av reformen och med lagförslag som ger nödvändiga förutsättningar. Jag kommer inom kort att bjuda in arbetsmarknadens parter och viktiga intresseorganisationer till samtal om myndighetens framtida utformning. En väl fungerande arbetsmarknadspolitik är avgörande för svensk

omställningsförmåga, konkurrenskraft och välstånd.

Eva Nordmark
arbetsmarknadsminister